

1. Obiekt

22/7

D A W N E STAJNIE I POWOZOWNIA

w zespole rezydencji w Białowieży

2. Czas powstania

1889-1894

3. Miejscowość

B I A Ł O W I E Ż A

4. Adres

Białowieża
Park Pałacowy
nr hipoteczny .....

5. Przynależność administracyjna

województwo białostockie

gmina Białowieża

pow. Hajnówka

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
przed 1.VI.1975

województwo białostockie

powiat Hajnówka

8. Właściciel i jego adres

Dom Wycieczkowy PTTK i

Biuro Obsługi Ruchu Turystycznego

9. Użytkownik i jego adres

J.W.

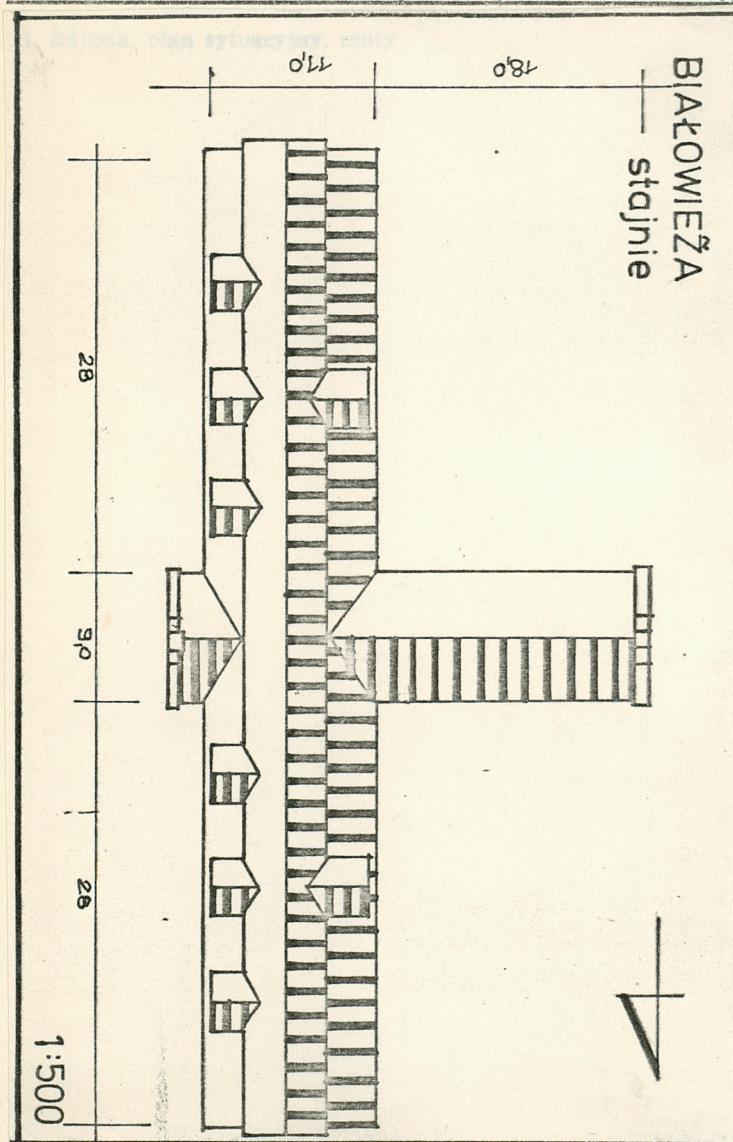
10. Rejestr zabytków

Nr

603

data

18 XII 1985

autor zdjęć Fot. J. Krzyszkowski i M. Kornecki
data wykonania
miejsce przechowywania negatywów

IX 1978 r./neg. PP PKZ 0. Kraków/

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu.

Obiekt wzniesiony w latach 1889-1894 jako jeden z całego kompleksu budynków wzniesionych dla cara i jego świty, tworzących rezydencję, która służyła głównie z okazji polowań; funkcję tę pełnił zespół również w okresie 1919-39 jako rezydencja rządowa. Do tego czasu obiekt pełnił funkcję dla, której został wzniesiony. W latach 50-tych zaadaptowany na Dom Wycieczkowy PTTK.

Budynek stylowy o cechach neogotyckich i elementach nawiązujących do kurortowego stylu tzw. "szwajcarskiego". Cechy neogotyku widoczne głównie w użyciu cegły ceramicznej, w kształtowaniu profili architektonicznych: sterczynowo akcentowane szczyty i płycinowe rozwiązania ich płaszczyzn z dekoracyjnym, schodkowym ułożeniem cegieł, jak też stosowaniu przypór jako elementów akcentujących wejścia. Cechy stylu "szwajcarskiego" przejawiają się w niewielkim kącie nachylenia dachów, użyciu konstrukcji słupowo-ramowej z szalowaniem elewacji i wprowadzeniem dekoracyjnych ramowych podziałów ozdobnie wycinanymi listwami, zdobiącymi też szczyty lukarnowe stojących, nadwieszonych połaciach dachów.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, dach, wnętrze wyposażenie, instalacje)

Budynek usytuowany na obszarze białowieskiego Parku Pałacowego w jego pd.- zach. części, elewacją frontową ku wsch., murowano-drewniany o konstrukcji słupowej z wypełnieniami. Słupy, przypory i fragmenty elewacji z cegły czerwonej, wypalanej, wysokiej jakości; ściany wypełniające drewniane z zewnątrz szalowane deskami poziomo układanymi o szer. ok. 20 cm, wewnątrz tynkowane na podkładzie z mat trzciniowych przybijanych do listew. Rzut na planie krzyża: dłuższe ramiona w kierunku pn.- pd., o długości 28 m każdy krótsze zaś ustamiowane niesymetrycznie: zach. o długości 18 m, wsch. wystające z elewacji na odległość 4 m. Ramiona o układzie pn.- pd. tworzące zasadniczą część bryły służyły jako hala boksów stajenkowych dla koni, prostopadłe północne ramie pełniło funkcję zajezdni dla powozów; dzisiaj stanowiska dla koni przejęły po adaptacji funkcję pokoi, powozownia zaś salą wspólną, miejsce przecięcia ramion wykorzystane jako hall. Wewnątrz ściany tynkowane, malowane farbami klejowymi do wysokości boazerii /1,6 m/ malowanej olejno. Ściany działowe z desek otynkowanych. Z zewnątrz: elewacja wsch. symetryczna, oba ramiona z siedmioma polami podziałów każdy, które wydzielone filarami ceglanyymi, w każdym sześciu polach/licząc od zewnątrz po jednym oknie: skrzynkowym, trójdzielnym, dziewięciokwaterowym, w części poddasza po trzy lukarny z oknem skrzynkowym dwudzielnym, sześciokwaterowym; środkowy, symetrycznie rozdzielający ryzalit: dwukondygnacyjny, ze schodkowym szczytem i płycinowymi podziałami ceglanej elewacji, centralne drzwi wejściowe ramowane przyporami nad nimi okno do części poddasza po obu stronach drzwi okna, oba obrośnięte dzikim winem. Szczyty pn. i pd. identyczne: symetryczne o dwukondygnacyjnych podziałach, drzwi wejściowe dwuskrzydłowe, płycinowe częściowo przeszklone, po bokach przypory ceglane nad nimi balkon z balustradą z cienkich prętów, na balkon prowadzą drzwi dwuskrzydłowe całkowicie przeszklone. W pasie wspornika balkonowego gzyms ozdobiony sercowato wycinanymi deskami. Zach. elewacja z podziałami i oknami jak wsch., korpus środkowy poprzecznego ramienia ze szczytem zach. analogicznym do wsch. Dachy dwuspadowe o niewielkim kącie nachylenia po obu stronach w 1/4 przełamany o połaci równoległej do wyższej, w ścianie kolankowej doświetlenie prawie ciągłym pasem kwadratowych w proporcjach okienek, grupowanych po trzy w sześciu zespołach po obu stronach poprzecznego korpusu. Pokrycie połaci blachą cynkową w arkuszach łączonych pionowymi rolowanymi połączeniami.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
4 750 m ³	950 m ²	stajnia-powozownia	mieszkalne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)	
		Stan zachowania konstrukcji dobry, instalacji i wyposażenia, oraz podziałów wewnątrz niedostateczny .	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie			
<p>Obiekt wpisać do rejestru zabytków, jako przykład architektury eklektycznej, świadek dawnego zespołu rezydencjonalnego. Przeprowadzić gruntowny remont wewnątrz, zaprojektować nową ich aranżację / może z wykorzystaniem motywów nawiązujących do dawnej funkcji związanej z hippiką/.</p>			

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

22. Bibliografia

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

Zdecydowana zmiana funkcji ze stajni-powozowni nastąpiła prawdopodobnie w okresie okupacji, kiedy to zespół pałacowy ~~wraz~~ z parkiem i przyległymi terenami puszczy ~~czy~~ pełnił funkcję reprezentacyjną /polowania/ pozostając w bezpośredniej dyspozycji Goering'a ; wycięto wtedy okna w parterze: trójdzielne, oraz dokonano wewnętrznych podziałów na funkcje koszarowo-hotelowe.

25. Wypełnił

mgr inż. arch
Joanna M. Szpytma

XI. 1978 r.
PP PKZ O. Kraków

26. Sprawdził

1. Miejscowość

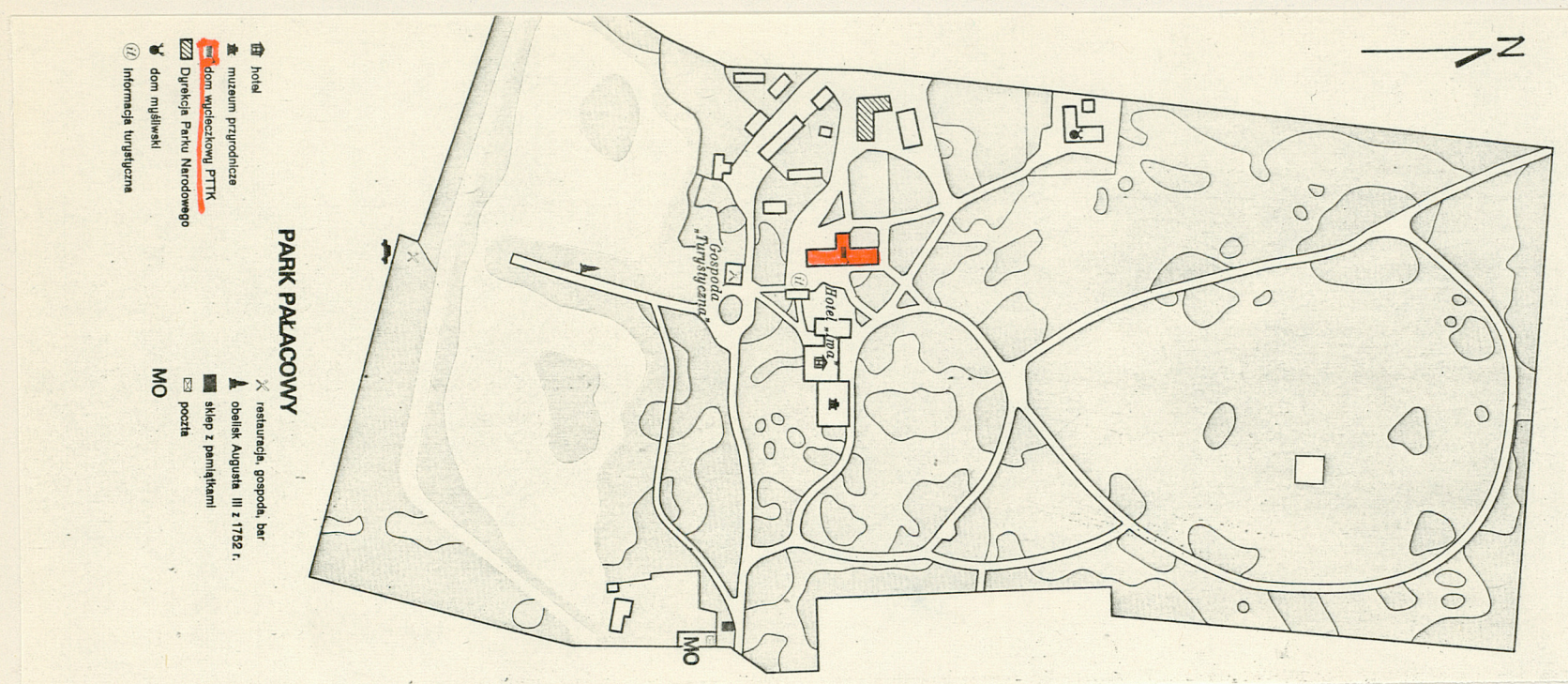
B I A Ł O W I E Ż A

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

D. stajnie i powozownia

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

plan sytuacyjny i fotografie uzupełniające

Wkładkę założył: J.M. Szpytma XI.1978 r.

(imię, nazwisko, data)

J. Krzyszkowski

Miejsce przechowywania negatywów:

neg PP PKZ Kraków

Jedn. Wyd. Akcyd. Olsztyn zam. 1299/8/78

Graf. ZP. Ostróda zam. 1640 n. 20000

1. Miejscowość

BIAŁOWIEŻA

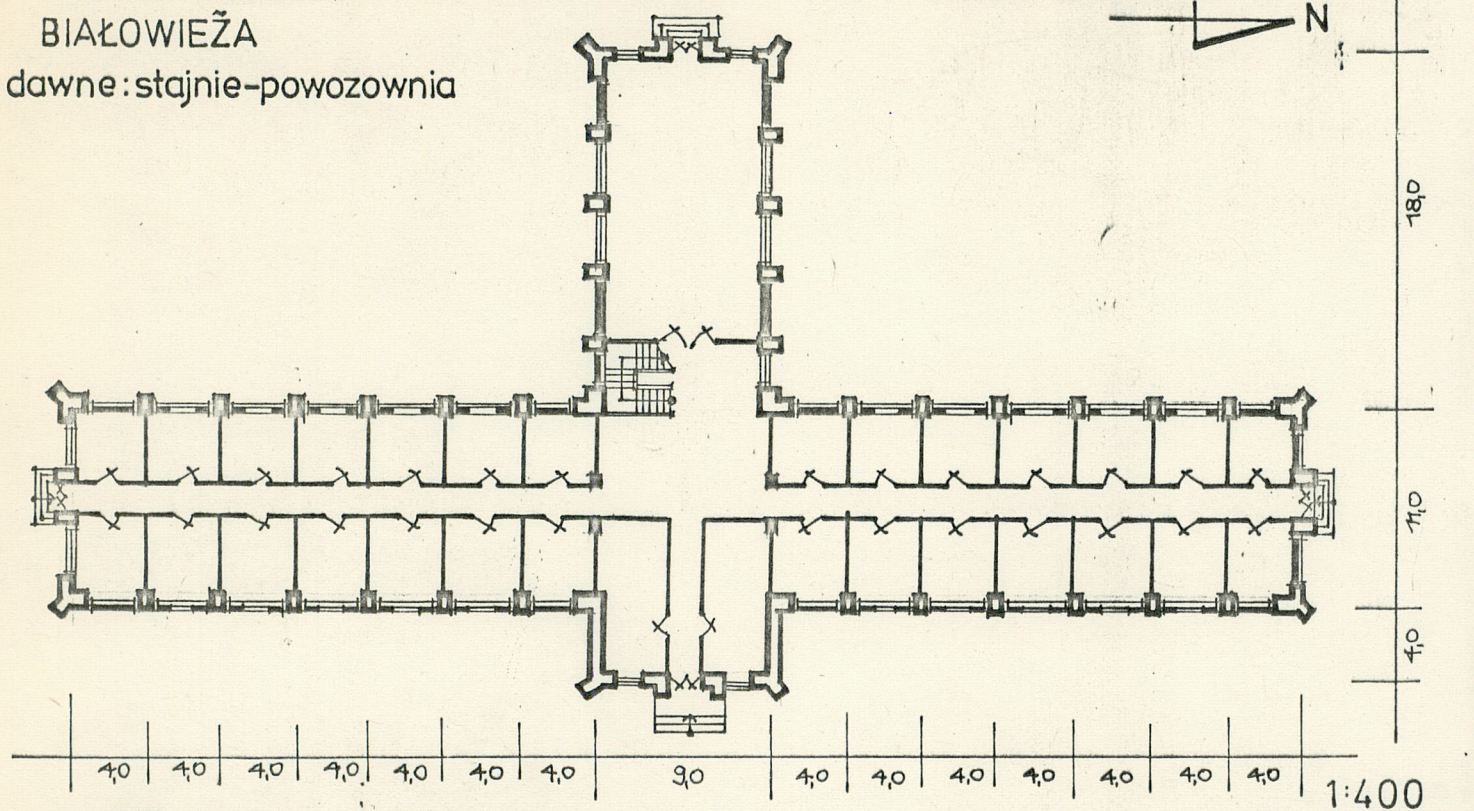
2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

D. stajnie i powozownia

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Plan 1:400 i fotografie dodatkowe

BIAŁOWIEŻA
dawne: stajnie-powozownia

Wkładkę założył: + rys. J.M. ^D zpytma, XI.1978 r.

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: PP PKZ Kraków

Jedn. Wyd. Akcyd. Olsztyn zam. 1299/8/78
GZGraf. ZP. Ostróda zam. 1048 n. 20000

Wzór ODZ 1978 r.